

Nuteistiesiems - galimybė įrodyti, ar yra verti laisvės (2016-12-02 Nr.233 „Vakaro žinios“)

Jau antrą mėnesį šalyje veikia Elektroninio stebėjimo centras, skirtas probuojamųjų, kuriems taikomas elektroninis stebėjimas, priežiūrai. Šiuo metu visoje Lietuvoje stebimi apie 90 asmenų. Asmenys, dėvintys modernias apykojes, kurios siunčia į sistemą duomenis apie jų judėjimą, ir ši akimirksniu reaguoja į bet kokį pažeidimą.

Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos įgyvendino Norvegijos finansinio mechanizmo finansuojamos programos „Pataisos, įskaitant bausmes be įkalinimo“ projektą „Elektroninio stebėjimo priemonių taikymas lygtinai paleistiems nuteistiesiems“, kurio vertė - 950 tūkst. eurų. Nupirkta ir įdiegta moderni elektroninio stebėjimo įranga su GPS funkcija, įgalinanti vienu metu stebėti iki 125 asmenų, ja naudotis išmokyta per šimtą probacijos tarnybų darbuotojų.

„Svarbiausias projekto tikslas – sukurti prielaidas nuteistųjų skaičiaus įkalinimo įstaigose mažinimui, bei taupyti lėšas, nes elektroniniam stebėjimui reikia kelis kartus mažiau lėšų, negu valstybei kainuoja išlaikyti nuteistąjį pataisos namuose, - sako projekto vadovas Edmundas Žvirblis. - Be to, probacijos pareigūnams nebereikia reguliariai vykti tikrinti, ar asmuo laikosi jam nustatytų lygtinio paleidimo sąlygų, nes bet kokį pažeidimą fiksuoja elektroninio stebėjimo sistema. Informacija apie pažeidimus išsaugoma ir gali būti pateikta teismui kaip įrodymas.“

Intensyvi priežiūra suteikia nuteistajam galimybę išeiti į laisvę ir stengtis integruotis į gyvenimą 9 mėnesiais anksčiau nei tą galėtų padaryti lygtinai paleistas iš įkalinimo įstaigos be intensyvios priežiūros. Toks asmuo ne mažiau nei 3 mėnesius yra kontroliuojamas elektroninio stebėjimo priemonėmis, nustatoma dienotvarkė, kurioje nustatomos nuteistojo leidžiamos buvimo vietos ir laiko intervalai. Po 3 mėnesių intensyvi priežiūra gali būti nutraukta arba pratęsta, atsižvelgiant į priežiūroje esančio asmens elgesį bei kitas aplinkybes.

Siekiant užtikrinti nepertraukiamą nuteistojo stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis Kauno tardymo izoliatoriuje įkurtas Elektroninio stebėjimo centras. Kaip teigia šios įstaigos direktoriaus pavaduotojas Arvydas Venclovas „stebėjimą atlieka penki įstaigos skelbtas atrankas praėję asmenys - vyresnieji prižiūrėtojai, dirbantys pamainose po 12 valandų. Visi stebėjimą vykdančios darbuotojai dalyvavo mokymuose, kuriuos vedė atstovai iš programinę ir techninę įrangą įdiegusių įmonių.“

Vienu metu visą parą stebimi visi apygardų probacijos tarnybų priežiūroje esantys asmenys, kuriems taikomas elektroninis stebėjimas. Žiūrima ar stebimieji nepažeidžia nustatytos dienotvarkės ar nustatytų draudimų. Į bet kokį sistemos užfiksuotą pažeidimą operatyviai reaguojama teisės aktų nustatyta tvarka. Kaip tai vyksta, aiškina Kauno tardymo izoliatoriaus Apsaugos ir priežiūros skyriaus vyresnysis specialistas Viktoras Bezubec. „Informaciją į kompiuterį apie stebimą asmenį suveda probacijos darbuotojas, kuris tam žmogui uždeda apykoję ir ją aktyvuoja elektroninio stebėjimo sistemoje. Tuomet sistemoje atsiranda asmens nuotrauka ir visa informacija apie jį. Kadangi stebėjimas vykdomas nuolat, sistema iš karto signalizuoja apie bet kokį stebimo asmens galimą pažeidimą, pavyzdžiui, judėjimą už jam nustatytos zonos ribos, - pasakoja V. Bezubec. – Stebėjimą vykdančias pareigūnas į pažeidimą reaguoja nedelsiant ir imasi atitinkamų veiksmų, kad pažeidimas būtų nutrauktas.

Stebėjimą atliekantis pareigūnas apie pažeidimus informuoja probacijos tarnybos pareigūną, kuris nedelsdamas aiškinasi pažeidimo aplinkybes. Ypatingais atvejais, kai užfiksuojami pažeidimai susiję su galima grėsme žmogaus sveikatai ir gyvybei, bendradarbiaujama su policijos atsakingais darbuotojais. Elektroninio stebėjimo centras, vykdydamas jam pavestas funkcijas, prisideda mažinant alternatyvių laisvės atėmimo bausmių vykdymo pavojingumą ir tuo būdu didinant visuomenės saugumą.